

2_Dynekilen_Tordenskiold i Dynekilen by Carl Neumann.jpg

DYNEKILEN ett besöksmål i EKOMUSEUM GRÆNSLAND

(Tekst Lars Erik Hammar og Svein Norheim)

När kung Karl XII återvände till Sverige på hästrygg genom Europa, hade han inte varit i fäderneslandet på femton år. Året var 1715, i december månad. Stormakten Sverige skakade sina grundvalar men kungen var inte inställd på

kapitulation. I största hemlighet smiddes planer på att tåga rakt mot Christiania (Oslo). Ett anfall in i Norge skulle visa rikets fiender att kraften inte sinat. Vintern passade bra, då skulle svenskarna kunna göra snabba truppförflyttningar över frusna vattendrag och sjöar.

Karl XII:s angrep

på Norge startet 8. mars 1716 (sv: 26 februar). Svenske styrker marsjerte mot Christiania over Dalsland og Värmland. Målet var å ta Akershus festning og Christiania. Samtidig angrep svenske styrker Østfold over Enningdalen og Svinesund. Disse styrkene skulle sikre retrettveien og forsyningslinjene. I stor grad mislyktes den svenske strategien på nær sagt alle hold. Beleiringen av Akershus festning måtte oppgis. Forsøket på å gå videre vestover (for å ta Kongsberg med sølvgruvene) ble stoppet ved Gjellebekk skanse på Lier og Norderhov på Ringerike. Moss der de svenske forsyningene skulle sikres ble gjenerobret av nordmennene.

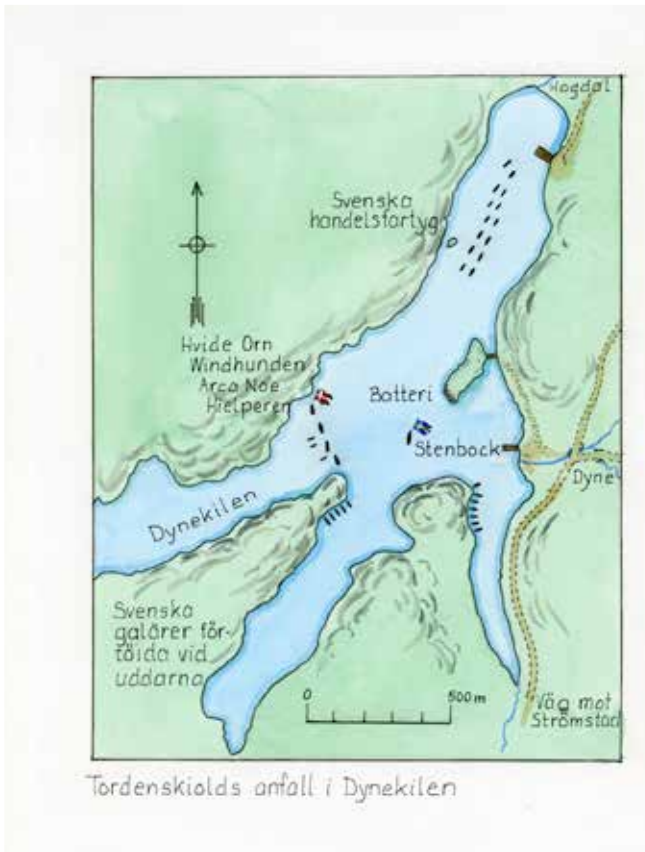
Karl XII marsjerte nå mot Fredriksten festning. Et overraskende angrep kom natt til 4. juli (sv: 23 juni) 1716. Angrepet ble så vidt avvist. Fredrikshald (Halden) brant og de svenske styrkene måtte trekke seg ut under sterk beskytning.

Fire dager etter, 8. juli (sv: 27 juni), slo Tordenskjold overraskende til mot den svenske forsyningsflåten i Dynekilen.

Dynekilens vatten färgades rött av blod

Vid halv åttatiden den 27 juni 1716, vaknade konteramiral Strömstierna med ett ryck. Kanoner mullrade. Män skrek att en dansk-norsk flotta tagit sig in i Dynekilen. Officerare, lika sömndruckna som han själv, kom rusande från gården Dyne där bröllop hölls i dagarna tre. Dagen innan hade den norske sjöhjälten kommandör Peder Tordenskjold anlänt Koster, med order att vänta på vidare instruktioner. Två tillfångatagna fiskare hade viskat i hans öra var svenska flottan låg och att de svenska officerarna var på kalas. Tordenskjold beslöt att bryta ordern. Vinden blåste från rätt håll. Tidigt i gryningen lättade flottan ankar. Det svenska batteriet på Stora Krossön som skulle spärra sundet upptäckte dem och gav eld. Men med god fart lyckades han föra fartygen oskadda genom Björnsund, ända in i Dynekilen. Svenskarna togs med överraskning.

Ett väldigt tumult uppstod. Svenskarna hade svårt att rikta sin eld mot fienden eftersom deras

Tordenskiold_Dynekilen 1716_tegning Nils Modig_308 (2).tif

Svinesund.

Les om kampene ved Gjellebekk skanse:

<http://www.1718.no/gjellebekk-skanse/>

Les om kampene på Norderhov: <http://www.1718.no/kampen-pa-norderhov/>

Les om Anna Colbjørnsdatter: <http://www.1718.no/anna-colbjørnsdatter-pa-norderhov/>

Les om Dynekilen på www.1718.no: <http://www.1718.no/slaget-vid-dynekilen-2/>

örlogsfartyg låg fel placerade. Läget blev allt mer hopplöst. För att hindra att fartygen hamnade i fiendes händer började svenskarna sänka och bränna sina egna skepp. Då striden upphörde klockan två på eftermiddagen var så gott som hela den svenska galär- och transportflottan sänkt, bränd eller tagen. Senare samma kväll, gynnad av en östlig bris, styrde Tordenskiold ut till havs igen. Inte ett enda fartyg hade han förlorat. Däremot hade han i släptåg nio erövrade krigsfartyg och fem transportfartyg, fullastade med kanoner och ammunition.

Återtåget från Norge

Efter bataljen i Dynekilen blev den svenska armén, som några dagar tidigare drivits bort från Fredrikshald, avskuren all hjälp, både till land och till sjöss. Förnödenheter och vapen som funnits på transportfartygen fanns nu i fiendens händer. Stanna kvar i Norge kunde de inte, då allt land kring Glommen redan var skövlad. Den 28 juni (no: 9. juli) 1716 bröt armén upp och började återtåget över